

**การศึกษาความพร้อมและแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษา
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2
A Study of Readiness and Supportive Guidelines of
Readiness for Internal Quality Assurance Implementation of
Special Education Centers under the Bureau of
Special Education, Group 1 and 2**

ทองไทยแท้ ทองดินนอก

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: specialton_11@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 2) ศึกษาแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 144 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และครู 120 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพร้อมและแบบสอบถามแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมในด้านปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ส่วนด้านขั้นตอนการดำเนินงานมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย 2) แนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีจำนวนทั้งสิ้น 72 รายการ ประกอบด้วยด้านปัจจัยการดำเนินงาน 23 รายการ ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน จำนวน 49 รายการ

คำสำคัญ: ความพร้อม, แนวทางเสริมสร้างความพร้อม, การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the readiness of internal quality assurance implementation of Special Education Centers under the Bureau of Special Education, Group 1 and 2, and 2) propose supportive guidelines of readiness for internal quality assurance implementation of Special Education Centers, under the Bureau of Special Education, Group 1 and 2. The samples were 144 administrators and teachers of Special Education Centers. The samples were 24 administrators

derived through the purposive sampling and 120 teachers derived through the simple random sampling. The research tool for data collection was a questionnaire of readiness and supportive guidelines of readiness of internal quality assurance implementation of Special Education Centers. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The results showed that: 1) Most Special Education Centers were not ready for internal quality assurance implementation. The readiness of procedures was at a low level. 2) The supportive guidelines of readiness for internal quality assurance implementation of Special Education Centers showed that the suitable and possible factors of 72 items of implementation consisted. The factors in the operation of 23 items. The step of implementation consisted of 49 items.

Keywords: readiness, supportive guidelines of readiness, Internal quality assurance, Special Education Centers

1. บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยอาศัยระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องบนหลักการ มีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนา ซึ่งถือเป็นภาระความรับผิดชอบที่สถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารจัดการ จัดการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง [1]

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง โดยมีสภาพการดำเนินงานและข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษต้อง

เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านปัจจัยและกระบวนการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษในการบริหารและดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพให้ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงาน และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง [2]

ความพร้อมจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในประสบความสำเร็จ [3] โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปัจจัยการดำเนินงาน และขั้นตอนการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ยังไม่มีการศึกษาประเด็นความพร้อมทั้ง 2 ประการมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพร้อมและแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

3. ความสำคัญของการวิจัย

3.1 การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบระดับความพร้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

3.2 การศึกษาครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษต่อไป

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหาร 24 คน ครู 712 คน ที่ปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 จำนวน 24 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2556 รวมทั้งสิ้น 756 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 จำนวน 24 จังหวัด ที่ปฏิบัติงานในปี พ.ศ.2556 รวม 144 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผู้บริหาร 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบ

เจาะจง (Purposive sampling) และครู 120 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) 24 จังหวัด ประกอบด้วย 1) นครปฐม 2) นนทบุรี 3) ปทุมธานี 4) สมุทรปราการ 5) สมุทรสงคราม 6) สมุทรสาคร 7) สุพรรณบุรี 8) กรุงเทพมหานคร 9) ประจวบคีรีขันธ์ 10) กาญจนบุรี 11) เพชรบุรี 12) ราชบุรี 13) ชลบุรี 14) ชัยนาท 15) นครนายก 16) ตราด 17) อ่างทอง 18) จันทบุรี 19) ฉะเชิงเทรา 20) พระนครศรีอยุธยา 21) ระยอง 22) สระแก้ว 23) ลพบุรี และ 24) สิงห์บุรี

4.3 ขอบเขตของตัวแปร

ความพร้อมและแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ประกอบด้วย ด้านปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) บุคลากร 2) งบประมาณ 3) อุปกรณ์หรือเครื่องมือ และ 4) การบริหารจัดการ และด้านขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมการ 2) ขั้นตอนปฏิบัติ 3) ขั้นตอนรายงานผล

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.4.1 แบบสอบถามความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ

4.4.2 แบบสอบถามแนวทางเสริมสร้างความพร้อม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5.1 เสนอสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและครูศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

4.5.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปถึงกลุ่มตัวอย่างและรับแบบสอบถามกลับซึ่งการรับแบบสอบถามกลับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.5.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูล

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.6.1 ความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์ของลิเคิร์ท [4]

4.6.2 แนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยของลิเคิร์ท [4]

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านปัจจัยการดำเนินงาน พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมในด้านปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และด้านขั้นตอนการดำเนินงาน พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษมีความพร้อมด้านขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.48)

5.2 ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า 1) ด้านปัจจัยในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน มี 4 องค์ประกอบ 23 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1.1) ด้านบุคลากร มี 9 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าให้แก่บุคลากรทุกคน 2) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากร 3) จัดประชุมปฏิบัติการให้บุคลากรได้รับรู้ร่วมกัน 4) ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง 5) บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร คู่มือ 6) จัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำเอกสาร รายงานให้บุคลากรได้รับรู้ร่วมกัน 7) ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำเอกสาร รายงาน 8) ระดมความคิดของบุคลากรร่วมกันเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารรายงาน 9) นำบุคลากรศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน 1.2) ด้านงบประมาณ มี 3 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) กำกับ ติดตามให้มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ 2) ให้ความสำคัญในการตรวจสอบ

การดำเนินงาน 3) สรุปผลการใช้งบประมาณเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ 1.3) ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ มี 3 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) จัดเก็บข้อมูลในระบบสารสนเทศ สืบค้นได้ง่าย 2) จัดเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ 3) จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน 1.4) ด้านการบริหารจัดการมี 8 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน 2) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากร 3) จัดประชุมปฏิบัติการให้บุคลากรได้รับรู้ร่วมกัน 4) ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม 5) มีการติดตามตรวจสอบการรายงานผล 6) ให้ผู้รับผิดชอบโครงการรายงานผลสรุปโครงการ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ 7) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน 8) นำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานมาวิเคราะห์ผลรวมกันและรายงานผล มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.69) และ 2) ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน มี 3 องค์ประกอบ 49 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 2.1) ด้านการเตรียมการ มี 11 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่า 2) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม 3) จัดประชุมปฏิบัติการให้บุคลากร 4) ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง 5) สร้างความตระหนักแก่บุคลากร 6) เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ชัดเจน 7) ให้บุคลากรประชุม วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน 8) ส่งเสริมให้บุคลากรใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการวิเคราะห์ข้อมูล 9) จัดทำคู่มือการดำเนินงาน 10) ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามแผน 11) นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน 2.2) ด้านการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2.2.1) ขั้นการวางแผนปฏิบัติงาน มี 7 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) นิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน 2) ให้บุคลากรใช้แผนงานหรือโครงการเป็นทิศทางในการปฏิบัติงาน 3) ใช้ผลการประเมินและผลวิเคราะห์ด้านต่างๆ มาใช้ในการรายงานผล 4) ชี้แจงทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน 5) ติดตามการดำเนินงาน 6) ส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล 7) ให้ครูได้วิเคราะห์ผู้เรียน 2.2.2) ขั้นการดำเนินงานตามแผน มี 13 ตัวบ่งชี้ดังนี้

1)ชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการเตรียมความพร้อมแก่บุคลากรอย่างชัดเจน 2)ส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล 3)ให้ครูได้วิเคราะห์ผู้เรียนใน 4)ครูร่วมกันจัดทำหลักสูตรหรือแนวทางการเตรียมความพร้อมระยะแรกเริ่ม 5)ชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการวัดประเมินผลแก่บุคลากรอย่างชัดเจน 6)ส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล 7)ให้ครูได้วิเคราะห์ผู้เรียน 8)ให้ครูจัดทำเอกสารการวัดประเมินผลผู้เรียน 9)ประชุมระดมความคิดบุคลากรในการกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี 10)ร่วมกันวิเคราะห์บริบทของศูนย์ (SWOT) 11)ให้บุคลากรจัดทำเอกสาร โครงการและปฏิบัติตามที่วางไว้ 12)ให้บุคลากรรายงานผลการดำเนินโครงการเมื่อแล้วเสร็จ 13)กำกับ ติดตามให้เป็นไปตามแผน 2.2.3)ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินผล มี 9 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1)ศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน 2)ชี้แจงแนวทางแก่บุคลากรในการนำแผนสู่การปฏิบัติ 3)ให้บุคลากรจัดทำเอกสาร โครงการและปฏิบัติตามแผน 4)ให้บุคลากรรายงานผลการดำเนินโครงการเมื่อแล้วเสร็จ 5)กำกับ ติดตามให้เป็นไปตามแผน 6)ให้

บุคลากรศึกษาเอกสารแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล 7)ประชุมเพื่อกำหนดเป็นเอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูล 8)ให้บุคลากรสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการเก็บข้อมูล 9)ให้บุคลากรวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในหลายๆ ด้าน 2.2.4)ขั้นตอนการปรับปรุงงาน มี 4 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1)ให้บุคลากรจัดเก็บข้อมูลในระบบสามารถสืบค้นได้ง่าย 2)ให้บุคลากรจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ 3)ให้บุคลากรจัดทำข้อมูลด้านต่างๆ ให้เป็นปัจจุบันเสมอ 4)ให้บุคลากรที่รับผิดชอบต้องดำเนินงานให้ข้อมูลครบถ้วนและสามารถใช้อ้างอิงได้ 2.3)ด้านการรายงานผล มี 5 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1)ให้บุคลากรวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการรายงานผล 2)ให้บุคลากรเก็บหลักฐานแผนการจัดการเรียนรู้ 3)ให้บุคลากรเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านต่างๆ ให้ครบถ้วน 4)ให้บุคลากรจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) 5)ให้บุคลากรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D.= 0.57)

ตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาความพร้อมด้านปัจจัยและด้านขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

ประเด็นความพร้อม	ด้านที่ต้องเสริมสร้างความพร้อม
1. ปัจจัยในการดำเนินงาน	
1.1 ด้านบุคลากร	1. บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน 2. บุคลากรไม่มีความสามารถในการจัดทำเอกสาร
1.2 ด้านงบประมาณ	1. การกำกับ ติดตาม ควบคุมการใช้งบประมาณการประกันคุณภาพภายใน
1.3 ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ	1. ระบบสารสนเทศในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
1.4 ด้านการบริหารจัดการ	1. ระบบในการพัฒนาบุคลากรในการประกันคุณภาพภายใน 2. กระบวนการรายงานผลการประกันคุณภาพภายใน

ประเด็นความพร้อม	ด้านที่ต้องเสริมสร้างความพร้อม
2. ขั้นตอนการดำเนินงาน	
2.1 ด้านการเตรียมการ	1. การจัดประชุมสร้างความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน 2. การจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อการจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐาน 3. การจัดทำเอกสารหรือคู่มือเกี่ยวกับการดำเนินงานให้แก่บุคลากร
2.2 ด้านการปฏิบัติ	
2.2.1 ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน	1. การกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นรายงานประจำปี 2. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการสอนของครู และบุคลากร
2.2.2 ด้านการดำเนินงานตามแผน	1. การจัดทำหลักสูตรหรือแนวทางการเตรียมความพร้อมระยะแรกเริ่มที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน 2. การจัดทำแนวทางการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนอย่างชัดเจน 3. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
2.2.3 ด้านการตรวจสอบประเมินผล	1. การนำมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษสู่การปฏิบัติ 2. การจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
2.2.4 ด้านการปรับปรุงงาน	1. การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ
2.3 ด้านการรายงานผล	1. การนำเสนอผลการประเมินตนเองต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง

6. อภิปรายผล

6.1 การศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านปัจจัยการดำเนินงาน พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษยังไม่มีความพร้อมในด้านปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรัช ภู่อเล็ก [5] ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณสนับสนุนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ บุคลากรมีภาระงานมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการประกันคุณภาพภายในนั้นเป็นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของบุคลากรใน

การปฏิบัติเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และต้องมีงบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานควบคู่กันไปด้วย 6.2 แนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านปัจจัยการดำเนินงาน พบว่า แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมด้านปัจจัยในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้านทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาท มูลละ [6] ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอสนทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ และควรศึกษานโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์ความต้องการ ของสถานศึกษา ผู้บริหาร สร้างความตระหนักให้แก่คณะครูได้เห็นความสำคัญของการประเมินร่วมกันวางแผนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียนประกอบการตรวจสอบ และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียรตินาคี อุ่นใจ [7] ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดเล็กประจำกรกลุ่มเป้าหมายได้เสนอ แนวทางการบริหารจัดการปัจจัยทั้ง 4 ด้านโดยอาศัยการประชุมสนทนากลุ่ม กำหนดรูปแบบบรรลุผลสูงสุด ผู้บริหารและคณะครูควรมีส่วนร่วมและดำเนินการอย่างเป็นระบบ และควรพัฒนาเครื่องมือการประเมิน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ ประกอบด้วย 1)จัดเก็บข้อมูลในระบบสารสนเทศ 2)จัดเอกสารการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้เป็นหมวดหมู่ 3)จัดทำข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งทอง ไจแสน [8] ที่พบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า มีแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ดังนี้ 1)ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรม นำปฏิบัติ มีความมุ่งมั่น พยายามและจริงจังต่อการทำงาน มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เน้นการเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการทำงาน หรือการทำงานเป็นทีม 2) การสร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงาน/โครงการต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญและการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมไปศึกษา ดูงาน เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน

7. สรุป

7.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อม ในด้านปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่สามารถจัดทำเอกสาร การกำกับ ติดตาม ควบคุมการใช้งบประมาณ รวมทั้งมีความพร้อมในด้านขั้นตอน การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย โดยมีความพร้อมต่ำที่สุดในเรื่องการจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ร่องลงมาคือการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

7.2 แนวทางเสริมสร้างความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านปัจจัยการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีจำนวนทั้งสิ้น 72 รายการ ประกอบด้วย ด้านปัจจัย การดำเนินงาน 23 รายการ ด้านขั้นตอน การดำเนินงาน จำนวน 49 รายการ

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545”, 2545.
- [2] สุวิมล ว่องวาณิช, “คู่มือการประเมินภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา : การออกแบบระบบการประเมินภายใน”, 2543.
- [3] อุทุมพร จามรมาน, “วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน”, 2544.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด, “การวิจัยเบื้องต้น”, 2543.
- [5] วิรัช ภูเหล็ก, “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษ”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

- [6] สวาท มุลละ, “การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในอำเภอสนทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2”, การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- [7] เกียรติพงศ์ อุ่นใจ, “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1”, การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.
- [8] กิ่งทอง ใจแสน, “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2550.